

SALGÓ ISTVÁN

Búcsú

Rohadt egy dolog – mondod Te. Ülsz a kanapé szélén, kicsit előregörnyedsz, fejedet lehajtod, a kezeden cigi lóg. Előtted egy whiskyspohár, de te akaratlanul a másikat, az enyémet veszed el. Talán, mert az enyémben több van – jegyzem meg somolyogva, mire visszavágsz – mint mindig –, hogy miért sajnálom azt tőled. Sajnálja a fene, de térjünk csak vissza a kérdésemre: ezt az anyagot miért éppen nekik írod meg? Amit leírsz, abban a tények kemények, vallatni őket nálad jobban senki se tudja, főleg azzal a logikával, amire akár irigy is lehetnék, ha nem lennék rád oly büszke. De miért gondolod, hogy ezt el is fogják fogadni, hisz eleve tudtad, hogy nem fogják, csak a neved kellett! Igazad van, mondod, és legyintesz egyet, mert tudod, hogy igazam van, miközben én tudom, hogy igazából neked van igazad.

És ülünk és beszélgetünk és hallgatunk. Vítázva szívom magamba a szabályozóalkuról, az egyenlősdi mérhetetlen társadalmi igazságtalanságáról, a restriktív tőkeallokációs mechanizmusáról, a hazai gazdaságpolitika szűklátókörű gyakorlatától oly idegen, fenntartható növekedésről, vagy a változás híján majd gyermekeinket, unkáinkat is megnyomorító nyugdíjrendszer kérdéseiről kifejtett gondolataidat. Minden témában otthon vagy, és csak mész, csak mész, mert tudod, hogy menni kell, függetlenül attól, hogy egyetemi előadásra készülsz, vagy kormány-előterjesztést írsz, vagy ha erre már – mindannyiunk kárára – nem kérnek fel, a bankban a vezetőknek, az elemzőknek magyarázod a makrogazdasági kilátásokat. Az értelem útján számodra nincs akadály, miközben belül ott öröl – sokszor mások helyett is – a kérdéseken túlmutató, örök kétely. Akaratod lankadatlan optimizmusát állandóan ott kíséri az eszed pesszimizmusa.

És beszélünk helyzetekről és emberekről, gondolataikról, magatartásukról. Butaságok hallatán a fejedet fogod. De bárki kér, nem mérlegelsz, hanem segítesz, magyarázol. És ha hiába, akkor csipős megjegyzéseiddel türelmesen vagy kíméletlen. Emberi jellemzéseid mindegyike telitalálat, ha rajzolniál, vagy szobrászkodnál, Daumier szarkasztikus grafikáit/ kispasztikáit is lepipálnád.

És szereted az életet. Magad miatt nem izgulsz, Kata miatt annál inkább. Hiszen az otthon meghiúsítása, valamint Juci, Ági és Gergő sikerei nyugodt boldogságot teremtenek körülötted. Olvasottságban verhetetlen vagy, legyen az szépirodalom vagy krimi vagy történelem. Nincs olyan könyv a második világháborúról, amit ne faltál volna fel, és ha megkérnélek, hogy tarts előadást a kurszki tankcsata váratlan fordulatokban gazdag történetéről, azt is kapásból meg tudnád tenni. És a felszabadult, néha örült pillanatok. Együtt mázolja a Hegedűs Gyula utcai lakásban az ajtókat. Később örömmel konstatáljuk, milyen szerencse, hogy nem túl jó a világitás. Vörösboros kakast főzünk, és azzal lepjük meg igazán Katát, hogy mire hazaér, performanszunkból csak a kakas kerül ki szomjasan. Beaujolais-ben kirándulunk, és boldogan borsoznád agyon a camembert sajtot is, és minden alkalommal, ha később sajt kerül eléd, szememre hányod, hogy annak idején hogyan csaptam ezért a kezedre.

Rohadt egy dolog – mondom most én –, hogy vissza nem térő múlt időben kellett volna/ kellene beszélnem. Még nem megy, pontosabban csak úgy meg, hogy nagyon-nagyon fáj. Fáj, mert oly sokat tudtál volna még adni mindnyájunknak. Hiszen megtanítottál mindnyájunkat arra, hogy a tudásunkra legyünk szerények, ne a tudatlanságunkra nagyképzűek. Megtanítottál arra is, hogy az ész és a szív nem zárja ki egymást, sőt. Megtanítottál, hogy hogyan kell egyszerre reménykedni és értelmesen kételkedni. Megtanítottál az alázatra, miközben nálad ez nem tanulás kérdése volt. Rajtad keresztül, veled vitázva tanultam meg igazából a kompromisszumok természetrajzát és a vele járó vívódásokat, gyötrődéseket. Mindig szomjasak voltunk szavaidra, gondolataidra, és mindezek miatt ezért most itt nagyon-nagyon sokan egy kicsit veled halunk meg.

De éppen azért, mert több mint egy generációnak voltál a tanítómestere, belénk ivódtál: oly sokat adtál mindnyájunknak szakmában, tanulásban és tanításban, az újra való állandó nyitottságban és az élet szeretetében, egyszóval mindabban, ami emberi, hogy ha súlyosan sebzetten is, de mindezekkel éppen általad felvértezve tudunk továbbszárni, ha másképp is, mint eddig.

És megígérem, hogy egyszer veszek egy nagy levegőt, és „fenntartható szeretettel” – ahogy a könyvedet nekünk dedikáltad – eszem egy nagy szelet agyonborsozott camembert-t.

Szia, Laci.